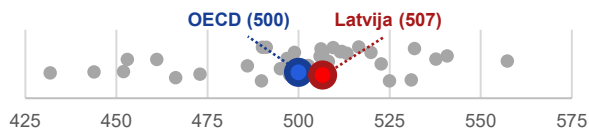

Ekoniskās sadarbības un attīstības organizācijas (OECD – Organisation for Economic Development and Co-operation) Starptautiskās skolēnu novērtēšanas programmas (PISA – Programme for International Student Assessment) 2025. gada pētījuma pirmie rezultāti un secinājumi par mācīšanos digitālajā pasaulē.

2025. gada pētījumā, līdztekus tradicionālajām kompetenču jomām – lasīšanai, matemātikai, dabaszinātniskajām prasmēm, – tika pārbaudīta skolēnu prasme mācīties digitālajā pasaulē. 91 valsts 15 gadus vecie skolēni risināja digitālās problēmrisināšanas uzdevumus, parādot, cik lielā mērā viņi spēj atrisināt problēmas, izmantojot modelēšanas vai programmēšanas rīkus, un skaitļošanas prakses, piemēram, eksperimentu veikšanu, datu analīzi un skaitļošanas artefaktu veidošanu un atklāšanu.

SKOLĒNU SNIEGUMS 2025. GADA PĒTĪJUMA INOVATĪVAJĀ JOMĀ – DATORISKAJĀ PROBLĒMRISINĀŠANĀ

1. attēls. Vidējais vērtējums (punktos) datoriskās problēmrisināšanas prasmēm OECD valstīs vidēji un Latvijā.

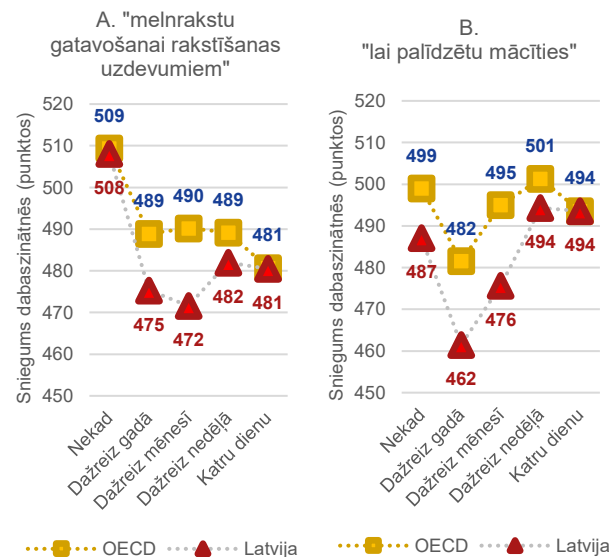
OECD valstu vidējais vērtējums datoriskajā problēmrisināšanā ir 500 punkti, Latvijas skolēnu vidējais vērtējums - 507 punkti, - ir nedaudz virs OECD vidējā. Mūsu skolēnu prasmju līmenis neatšķiras no vidējā skolēnu snieguma tādās valstīs kā ASV, Austrija, Beļģija, Dānija, Īrija, Luksemburga, Nīderlande, Polija, Portugāle, Somija un Zviedrija. Augstāko vidējo vērtējumu saņēmuši skolēni no Makao, Singapūras, Japānas un no četrām Ķīnas Tautas Republikas provincēm, kas piedalās PISA pētījumā. Šiem skolēniem seko skolēni no Hongkongas, Igaunijas un Korejas.

Izglītības pētnieki norāda, ka, salīdzinājumā ar matemātiku un dabaszinātnēm, datoriskā problēmrisināšana ir mazāk saistīta ar lasīšanas kompetenci, kas PISA 2025. gada pētījumā Latvijas skolēniem sagādāja vislielākās grūtības.

Arī 2023. gadā veiktajā Starptautiskajā datorprasmju un informācijpratības pētījumā ICILS Latvijas 8. klašu skolēnu

sniegums datorprasmēs un algoritmiskajā domāšanā bija augstāks kā pētījuma dalībvalstu vidējais rezultāts.

MĀKSLĪGĀ INTELEKTA RĪKU IZMANTOŠANA MĀCĪBU VAJADZĪBĀM

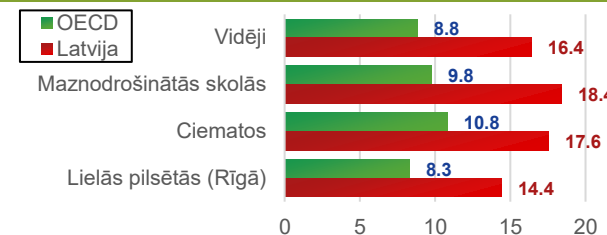
2. attēls. Vidējais vērtējums (punktos) dabaszinātnēs 15 gadus veciem skolēniem un mākslīgā intelekta (MI) rīku izmantošanas biežums A. melnrakstu gatavošanai rakstīšanas uzdevumiem (kreisajā pusē) un B. palīdzībai mācību procesā (labajā pusē), koriģēts pēc sociālekonomiskajiem apstākļiem.

Mākslīgā intelekta (MI) izmantošanas saistība ar sasniegumiem dabaszinātnēs nav vienkārša - tie, kas nelieta MI tērēšanas rīkus konkrētiem skolas uzdevumiem, piemēram, lai izveidotu kopsavilkumu tekstam, kas bija jāizlasa, vai, lai ģenerētu tekstu rakstīšanas uzdevumiem (A. attēls grafikā), lielākajā daļā valstu, to skaitā Latvijā, pārspēj savus vienaudžus. Šie skolēni neatsakās no kognitīvās piepūles un domāšanas procesu veic paši, neizmantojot mašīnas ģenerētus produktus.

MI izmantošana vispārīgākam mērķim, lai palīdzētu mācīties, uzrāda nedaudz atšķirīgu modeli, un iknedēļas lietotāju sniegums OECD valstīs vidēji ir līdzīgs tiem, kas to nelieta, un Latvijā pat nedaudz augstāks. Skolu uzdevums ir palīdzēt skolēniem kritiskāk izmantot mākslīgo intelektu. Skolēni, kuri skolā mācās novērtēt

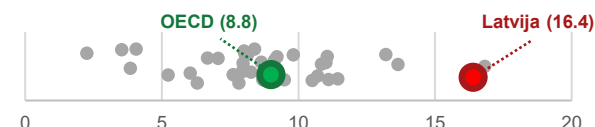
mākslīgā intelekta ģenerētas informācijas kvalitāti, **sasniedz nedaudz augstākus rezultātus dabaszinātnēs nekā tie, kas MI nelieta, un augstākus nekā tie, kas to lieto reti.**

SKOLU DIREKTORU ZIŅOTAIS PAR DATORU PIEEJAMĪBU SKOLĀS

3. attēls. Datoru skaits mācību procesam uz 10 skolēniem OECD valstīs vidēji un Latvijā reģionālajos griezumos.

Starp OECD valstīm, par kurām pieejami dati, laika posmā no 2012. līdz 2025. gadam **datoru skaits**, kas desmit skolēniem pieejams mācību procesam skolās, **visstraujāk ir audzis Latvijā**. Atbilstoši skolu direktoru ziņotajam, salīdzinoši vairāk datoru mācību vajadzībām pieejami skolās, kuras apmeklē skolēni no mazāk nodrošinātām ģimenēm, kā arī lauku un mazo pilsētu skolās.

4. attēls. Vidējais datoru skaits mācību procesam uz 10 skolēniem OECD valstīs un Latvijā.

Investīcijas skolu nodrošināšanā ar datoriem ierindojušas Latviju starp OECD valstīm otrajā vietā aiz ASV pēc datoru skaita uz 10 skolēniem, un **pirmajā vietā pēc datoru skaita uz 10 skolēniem publiskā sektora skolās**. Līdztekus tam apmēram 11% Latvijas skolēnu mācās skolās, kuru direktori ziņojuši, ka digitālo resursu trūkums kavē mācību procesa nodrošināšanu.